فصلنامه روانشناسی و علوم رفتاری ایران، شماره ۴۶، تابستان ۱۴۰۵

Iranian Journal of Psychology and Behavioral Sciences, (46), 2026

اثربخشی مهارت حل‌مساله و تفکر انتقادی بر افزایش صمیمیت و سازگاری زوجین

The effectiveness of problem-solving and critical thinking skills on increasing intimacy and compatibility between couples

مختار عارفی*

دانشیار، گروه روان‌شناسی و مشاوره، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران.

اخضر نوروزی

دانشجوی دکتری روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه، ایران.

زهرا ساده میر

دانشجوی دکتری روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه، ایران.

Mukhtar Arefi

Associate Professor, Department of Psychology and Counseling, Ker.C., Islamic Azad University, Kermanshah, Iran.

Email: arefi.2020@iau.ac.ir

Akhzar Nowruzi

PhDstudent in Psychology Islamic Azad University, Kermanshah Branch, Iran.

Zahra Sadehmir

PhD studentin Psychology Islamic Azad University, Kermanshah Branch, Iran.

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف بررسی اثر بخشی مهارت حل مسئله و تفکر انتقادی بر افزایش صمیمیت و سازگاری زوجین مراجعه کننده به مراکز مشاوره در شهرکرمانشاه در سال ۱۴۰۴ انجام شد. روش: طرح پژوهش از نوع نیمه آزمایشی با طرح پیش آزمون-پس آزمون- پیگیری با گروه گواه بود. جامعه آماری تحقیق کلیه زوجین مراجعه کننده به مراکز مشاوره بودند. جهت تعین نمونه آماری تعداد (۲۰زوج) از مراجعه‌کنندگان به کلنیک‌ها و مراکز مشاوره بهزیستی که میزان صمیمیت و سازگاری آنها پایین بود به طور تصادفی انتخاب شدند. و با انتساب تصادفی به ۲ گروه آزمایشی (۱۰زوج) و گواه (۱۰زوج) تقسیم شدند. ابتدا برای دو گروه پیش آزمون با استفاده از پرسشنامه‌های سازگاری اسپانیر(۱۹۷۶) و مقیاس صمیمیت زوجین تامپسون و واکر اجرا شد. سپس گروه آزمایش ۱۰ جلسه به مدت ۲ ساعت و دوبار در هفته تحت برنامه آموزش حل‌مسئله و مهارت تفکر انتقادی قرار گرفتند ولی گوه گواه در این مدت هیچگونه آموزشی دریافت نکردند. برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه‌های سازگاری اسپانیر و پرسشنامه صمیمیت زوجین تامپسون و واکر استفاده شد. دو هفته بعد از پایان جلسات

Abstract

Objective: The present study aimed to investigate the effectiveness of problem-solving skills and critical thinking on enhancing intimacy and adjustment among couples visiting counseling centers in Kermanshah in 2025. Method: A quasi-experimental design with pre-test, post-test, and follow-up stages and a control group was employed. The statistical population consisted of all couples visiting counseling centers. A sample of 20 couples—selected from clients at clinics and Welfare Organization counseling centers who demonstrated low levels of intimacy and adjustment—was randomly chosen and assigned to either an experimental group (10 couples) or a control group (10 couples). Initially, a pre-test was administered to both groups using the Spanier Dyadic Adjustment Scale (1976) and the Thompson and Walker Dyadic Intimacy Scale. Subsequently, the experimental group underwent a problem-solving and critical thinking skills training program—consisting of ten 2-hour sessions held twice weekly—while the control group received no training during this period. Data were collected using the Spanier Dyadic

هر دو گروه مجددا آزمون صمیمیت زوجین تامپسون وواکر وآزمون سازگاری اسپانیر به عنوان پس آزمون اجرا شد.
تحلیل: داده های بدست آمده با استفاده از نرم افزار SPSS و روش آماری تحلیل کوواریانس تجزیه و تحلیل شدند یافته‌ها: طبق گزارش زوجین در سه مرحله پیش آزمون-پس آزمون (فاصله ۳ ماهه) و پیگیری (فاصله یک ماهه) نشان داد در گروه آزمایش، بین نمرات پیش آزمون-پس آزمون در زیر مقیاس‌های سازگاری و صمیمیت زناشویی تفاوت معناداری وجود داشت، اما بین نمرات پیش آزمون-پیگیری در زیر مقیاس‌های سازگاری و صمیمیت زناشویی تفاوت معنادار نبود.
نتیجه: می‌توان نتیجه‌گیری کرد آموزش مهارت حل مسئله ومهارت تفکر انتقادی بر افزایش صمیمیت و سازگاری زوجین موثربوده است و توانسته صمیمیت و سازگاری زوجین را افزایش دهد.

واژه‌های کلیدی: مهارت حل مسئله، تفکر انتقادی، سازگاری زوجین، صمیمیت زوجین.

Adjustment Scale and the Thompson and Walker Dyadic Intimacy Scale. Two weeks after the conclusion of the sessions, both scales were re-administered to both groups as a post-test. Analysis: The data were analyzed using SPSS software and the statistical method of analysis of covariance (ANCOVA). Findings: Reports from the couples across three stages—pre-test, post-test (3-month interval), and follow-up (1-month interval)—indicated a significant difference between pre-test and post-test scores regarding the subscales of marital adjustment and intimacy in the experimental group; however, no significant difference was found between pre-test and follow-up scores for these subscales.
Conclusion: It can be concluded that training in problem-solving and critical thinking skills was effective in enhancing marital intimacy and adjustment, successfully increasing these aspects among the couples.

Keywords: Problem-solving skills, critical thinking, marital adjustment, marital intimacy.

نوع مقاله: پژوهشی **دریافت: خرداد ۱۴۰۵** **پذیرش: مرداد ۱۴۰۵**

مقدمه

خانواده را موسسه یا نهاد اجتماعی معرفی کرده‌اند که ناشی از پیوند بین زن و مرد است. از جمله مظاهر زندگی اجتماعی انسان و محل ارضای نیازهای مختلف جسمانی، عقلانی و عاطفی است آگاهی از نیازهای زیستی و روانی و شناخت مهارت‌های لازم زندگی و چگونگی ارضای آنها و تجهیز شدن به تکنیک‌های شناختی و تمایلات زیستی و روانی ضرورتی انکارناپذیر است (ستیر[1]، ۲۰۱۰). امروزه با توجه به سرعت تحولات در عرصه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی انسان‌ها نیازدارند تا براساس شرایط موجود، تغییراتی را در زندگی و روابطشان پدید آورند. از جمله کنش‌ورهای خانواده برقراری ارتباط عاطفی بین زن و شوهر وگسترش سلامت روانشناختی است که نه تنها مایه‌ی آرامش هر دوی آنها می‌شود بلکه سلامت جسمانی و روانشناختی کودکان و نوجوانان و در ادامه سلامت جامعه را نیز تامین می‌کند همچنین قابل ذکر است تعارضات والدین و نحوه‌ی حل آنها نقش عمده‌ای در شکل‌گیری رفتارهای نامناسب اجتماعی در فرزندان را دارد و حتی آثار مخربی نیز در بلند مدت روی کودکان به جای گذاشته و بنیان خانواده‌های نسل بعد نیز به اضمحلال کشیده خواهد شد. آموزش مهارت‌هایی (مانند مهارت حل مسئله و تفکر انتقادی و ...) به عنوان بخش مهم وکلیدی در جامعه‌پذیری افراد در سراسر دنیا مطرح است. از طرف دیگر نقص در این مهارت‌های منجر به اختلال‌های گوناگونی از جمله افسردگی، نابسامانی، مشکلات مربوط به ازدواج و تربیت فرزند و روابط نادرست بین فردی می‌گردد. امروزه با درک این مطلب که مهارت حل مسئله و تفکر انتقادی باعث سازگاری و صمیمیتی می‌گردد. از روش آموزش مهارت حل مسئله در حل بسیاری مشکلات جمعیت‌های مختلف استفاده

[1] Cetir

می‌شود (بلاک وهرسن[۲]،۱۹۹۵؛ به نقل از کهرازنی،۱۳۸۹). سازگاری زناشویی حالتی است که در آن یک احساس کلی از رضایت و شادکامی در زن و مرد نسبت به ازدواج‌شان و نسبت به یکدیگر وجود دارد. همسری نقش منحصر به فردی را برای فرد داردتا جایی که بیشترین تعاملات صمیمی در رابطه با همسر اتفاق می‌افتد (سین‌ها و ماکروجی[۳]، ۲۰۱۱). (گلاسر[۴]،۲۰۱۰) حفظ یک رابطه زناشویی موفق را سخت‌ترین نوع حفظ یک رابطه می‌داند و معتقد است تقریباً بیش از نیمی از افراد ازدواج کرده، می‌توانند زندگی مشترک خود را برای یک عمر حفظ نمایند ولی از این میان افراد بسیار کمی هم یافت می‌شوند که نمی‌توانند دفتر زندگی مشترک خود را به خوبی و خوشی ببندند در این میان یکی از فرآیندهای مهمی که با رضایت زناشویی ارتباط دارد، صمیمیت می‌باشد. فردی که میزان صمیمیت بالاتری را تجربه می‌کند، نیازهای خود را به شکل موثرتری به همسر و شریک خود ابرازمی‌کند به عبارتی، زوج‌هایی که صمیمیت بالاتری دارند، ممکن است قابلیت بیشتری در مواجهه بامشکلات و تغییرات مربوط به رابطه خود، داشته باشند و در نتیجه سازگاری و رضایت بالاتری را تجربه کنند (پاتریک، سلز، گیوردانووفولراد[۵]، ۲۰۰۷). از این رو اکثر افراد ازدواج را صمیمی‌ترین رابطه و منبع اولیه عاطفه و حمایت می‌دانند صمیمیت یک مشخصه مهم و کلیدی در روابط زناشویی است و ویژگی‌های بارز یک ازدواج موفق است زیرا به تعامل و رابطه زوجین اشاره دارد و نبود یا کمبود آن می‌تواند یک آشفتگی در روابط زوجین ایجاد کند (هالفورد[۶]، ۲۰۰۵). بنابراین علل بیشتر مشکلات و اختلافات زوجین در زندگی ناشی از افول وکم توجهی تدریجی به موضوع صمیمیت و سازگاری زناشویی هست و یکی از راه‌های پیشگیری از ناسازگاری و کاهش صمیمیت آموزش مهارت‌های (حل مسئله و تفکر انتقادی و...) می‌باشد. (کونری[۷] و همکاران، ۲۱۰۹). سازگاری زناشویی، به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر عملکرد خانواده است (سینها و مکرجی[۸]، ۱۹۹۹). در پژوهش‌ها به نقش عوامل مختلفی از جمله کاربرد مهارت‌های ارتباطی و نقش تعاملات مثبت و منفی ومهارت‌های اساسی زندگی اشاره شده است که یکی از عوامل مهمی که می‌توان به آن اشاره کرد، مهارت حل مسئله و تاثیر آن در مدیریت بهینه تعارضات زناشویی و افزایش سازگاری بین همسران است (موسی‌زاده و همکاران، ۱۳۹۹). یافته‌ها دال برآنند که مهم نیست افراد در زندگی با مشکل و گرفتاری روبرو شوند بلکه مهم آن است که در مواجهه با اینگونه موفقیت‌ها بتوانند به شیوه‌های صحیح عمل کنند (تووسکی و شوارتز[۹]، ۲۰۱۵). براین اساس در فرآیند حل مسئله، گام اول تشخیص مسئله است. سپس مسئله با کمک اطلاعات موجود تعریف می‌شود وطی فرآیندی با کمک روش‌های بارش مغزی، استفاده از روش‌های جایگزین و توجه به دیدگاه‌های مختلف فرد به بهترین راه حل ممکن دست پیدا می‌کند (کرکلی[۱۰]، ۲۰۰۳). نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد فقدان مهارت حل مسئله و مشکلات باعث می‌شود که نزاع‌ها و تعارض‌های حل نشده که در طی ارتباطات زوجین شکل می‌گیرد روی هم انباشته شوند و با پیامدهای مختلفی چون سوءمصرف مواد، طلاق، و اختلال‌های روان‌شناختی به ویژه افسردگی همراه است (جاکمنکرام، داپسون و مارتین[۱۱]، ۲۰۰۶؛ کیس، مارتینو و سارین[۱۲]، ۲۰۱۳) از دیگر آموزش‌های که می‌تواند بر بهبود صمیمیّت وسازگاری زناشویی زوجین مؤثر باشد آموزش تفکر انتقادی است. تفکر انتقادی به عنوان یک فرآیند شناختی اساسی برای تحول و بهره‌مندی از دانش در نظر گرفته می‌شود و این نوع از تفکر برای پیشرفت و حل مسئله قابل استفاده است تفکرانتقادی به عنوان یک فرآیند شناختی، درک بنیادی برای تحول و بهره از دانش است و این نوع از تفکر برای حل مسئله، تصمیم‌گیری در هر بافتی که می‌تواند اجتماعی، بالینی، اخلاقی، عاطفی، مدیریتی باشد، قابل اجرا است. پرادپ[۱۳] و همکاران (۲۰۲۱) در یک مطالعه تجربی به بررسی مهارت آموزش اثربخشی همدلی، خودآگاهی‌های مدیریت تنیدگی، مدیریت هیجانی، مهارت‌های بین

[2] Block & Hersen
[3] Sinha & Makergee
[4] Glasser
[5] Patrick, Sells, Giordano and Fullrad
[6] Halford
[7] Connery
[8] Sinha and Mukherjee
[9] Tversky & Schwartz
[10] Kirkley
[11] Jakmenkram & Dopson & Martin
[12] Case, Martino & Sa Rin
[13] Pradop

فردی، تفکر انتقادی، تصمیم‌گیری، حل مسئله، مهارت‌های بین فردی و تفکر خلاق پرداختند نتایج نشان داد که این آموزش بر روی ۳۱۲ نفر از زنان و مردان باعث افزایش نمرات همبسته‌های روانشناختی می‌شود نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد که نداشتن این مهارت‌های سبب می‌گردد، فرد در برابر فشارهای روانی به رفتارهای غیرمؤثر و ناسازگارانه روی آورند. اکثر پژوهش‌ها و مطالعات مرتبط باسازگاری زناشویی بیانگر اهمیت مهارت‌های زندگی در سازگاری و رضایت زوجین از یکدیگر است (یالسن و کارهان[14]، ۲۰۰۷) نتایج پژوهش‌ها، نشان می‌دهد یادگیری ارتباط کارآمد یک گام مهم در ایجاد یا افزایش صمیمیت و سازگاری است (برنشتاین[15]، ۲۰۰۳) پژوهش‌ها نشان دادند ویژگی‌هایی که فرد در این آموزش کسب می‌کند او را قادر می‌سازد که فرصت‌های زندگی را مغتنم شمرده و برای مقابله با خطرات احتمالی آماده شود و همچنین برای مطلوب ساختن زندگی مشترک و کاهش ناسازگاری‌ها و کاهش آمار طلاق و آسیب‌های اجتماعی در جامعه توجه به راهبردهای اکتسابی درجهت آموزش حل مسئله و تفکر انتقادی بین زوجین بسیار ضرورت دارد. بنابراین پژوهش حاضر در صدد پاسخگویی به این سؤال پژوهشی است که آیا مهارت حل مسئله وتفکر انتقادی در افزایش صمیمیت و سازگاری زوجین تاثیر دارد؟

روش پژوهش

پژوهش حاضراز لحاظ هدف جز پژوهش‌های کاربردی و از لحاظ اجرا جز پژوهش‌های نیمه آزمایشی است طرح تحقیق پیش ازمون -پس ازمون-پیگیری باگروه کنترل است گروه گواه (گروه آزمایش) در معرض متغیر مورد آزمایش (متغیر مستقل) قرار می‌گیرد گروه دیگرکه گروه کنترل هست درمعرض متغیر مستقل واقع نمی‌شود و برنامه همیشگی و قبلی خود را ادامه می‌دهد.

دیاگرام طرح پیش آزمون و پس آزمون با گروه کنترل

پس آزمون	متغییر مستقل	پس آزمون	انتخاب تصادفی
T2	ER	X	T1
T2	-	T1	CR

جامعه آماری، نمونه و شیوه اجرایی

جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه زوجین مراجعه کننده به کلینیک‌ها و مراکز مشاوره بهزیستی در شهر کرمانشاه در سال ۱۴۰۴ است که با مشکلات سازگاری با یکدیگر وکمبود صمیمیت و اختلاف خانوادگی به این مراکز مراجعه نموده بودند. نمونه آماری این پژوهش شامل۲۰ زوج جوان (۲۰ نفر مرد و ۲۰ نفر زن) بودند که برای انتخاب گروه‌های نمونه ابتدا با هماهنگی سازمان بهزیستی شهر کرمانشاه از میان تمام زوجین مراجعه کننده به کلینک‌ها و مراکز مشاوره بهزیستی در سال ۱۴۰۴ که علاوه بر موافقت آنها برای شرکت در طرح پرسشنامه سازگاری اسپانیر (۱۹۷۶) و مقیاس صمیمیت و اکروتامپسون (۱۹۸۳) نمره‌ای خارج از نقطه برش کسب کردند به صورت تصادفی انتخاب شدند ابتدا برای دو گروه پیش آزمون پرسشنامه سازگاری اسپانیر و مقیاس صمیمیت زوجین واکر و تامپسون (۱۹۸۳) اجرا گردید. سپس اعضاء گروه آزمایش تحت آموزش قرار گرفتند ولی گروه گواه در این مدت هیچگونه آموزشی را دریافت نکردند و در دو گروه ازمایش و کنترل به این صورت که (۱۰ زوج) در گروه ازمایش (۱۰ زوج) در گروه کنترل قرار گرفتند. ملاک‌های ورود عبارت بود از: ۱- طول مدت ازدواج برای زوجین بین ۵ تا ۱۰ سال ۲- سطح تحصیلات آن ها دیپلم به بالا ،۳- دامنه‌ی سنی آنها بین ۲۵ تا ۴۰ سال بود و ۴- ملاک‌های خروج داشتن مشکلات سازگاری با یکدیگر واختلاف خانوادگی ۵- عدم تمایل زوجین به شرکت فعال در کارگاه.

[14] Yalsen & their work

[15] Bernstein

ابزارهای پژوهش

با توجه به اهداف پژوهش از پرسشنامه ی سازگاری اسپانیر (۱۹۷۶) و مقیاس صمیمیت زوجین واکر و تامپسون (۱۹۸۳) استفاده شده است برای اندازه گیری سازگاری زناشویی از مقیاسی که اسپانیر(۱۹۷۶) با ۳۲ سوال چهار خرده مقیاسی (توافق دو نفری، ابرازمحبت، رضایت زناشویی و همبستگی دو نفری) و مقیاس پاسخگویی چند درجه‌ای (همیشه موافق، تقریبا همیشه موافق، گاهی ناموافق، غالبا ناموافق، تقریبا همیشه ناموافق، همیشه ناموافق) که به صورت طیف ۶ تایی از صفر تا پنج نمره‌گذاری می‌شود به گونه‌ایی که پاسخ‌های همیشه موافق ۵ و پاسخ هممیشه ناموافق نمره صفر می‌گیرد ساخنه است استفاده خواهد شد. اسپانیر (۱۹۷۶) پایایی این پرسشنامه را از طریق ضریب الفای کرونباخ ۰/۹۶ بدست آورد و به منظور بررسی اعتبار سازه‌ی این مقیاس از مقیاس سازگاری زناشویی لاک-والاس استفاده نمود و ضریب همبستگی این دو مقیاس را در میان افراد متاهل برابر با ۰/۸۶ و در میان افراد طلاق گرفته برابر با ۰/۸۸ گزارش نمود. در تحقیق دیگری اسپانیر و تامسون (۱۹۸۲، به نقل از حیرت، ۱۳۸۸) الفای کرونباخ ۰/۹۱ را برای کل مقیاس و خرده مقیاس‌های رضایت دو نفری، همبستگی دو نفری، توافق دو نفری و ابراز محبت را به ترتیب الفای کرونباخ برابر با ۰/۹۴، ۰/۸۱، ۰/۹۰، ۰/۷۱ گزارش کرده‌اند نسخه‌ایی ازاین مقیاس را ثنایی، علاقه‌بند و هومن (۱۳۸۷) درایران ترجمه و آماده اجرا کردند. حسن‌شاهی ضریب تنصیف برابر با ۰/۹۶ و الفای کرونباخ برابر با ۰/۹۲ برای این پرسشنامه گزارش کرده‌اند. همچنین درویزه وکهکی (۱۳۸۷) با استفاده از روش روایی-ملاکی ضریب روایی ۰/۹۶ را برای این پرسشنامه بدست آورد. برای سنجش صمیمیت بین زوجین از پرسشنامه صمیمیت زوجین واکر و تامپسون (۱۹۸۳) استفاده شد. این پرسشنامه شامل ۸۷ سؤال و دارای۶ خرده مقیاس است که عبارتند: ازصمیمیت هیجانی؛ صمیمیت عقلانی؛ صمیمیت جسمانی؛ سؤالات (۲۶ تا ۳۳) صمیمیت ارتباطی سؤالات (۳۴تا۴۴) صمیمیت معنوی سؤالات (۴۵تا۵۳) صمیمیت روان شناختی سوالات (۵۴ تا ۶۴) هر سوال در طیف لیکرت به صورت چهار گزینه‌ای از همیشه (نمره۴) تا اصلا (نمره۱) پا سخ داده می‌شود. البته برخی گزینه‌ها معکوس نمره می‌گیرند. نمره فرد از طریق جمع نمرات گزینه‌ها به دست می‌آید و حداکثر نمره ۳۴۸ و حداقل نمره ۸۷ می‌باشد که نمره بیشتر نشانگر صمیمیت بالاترا ست. برای بررسی روایی همزمان پرسشنامه صمیمیت زناشویی از مقیاس صمیمیت واکر و تامپسون (۱۹۸۳) استفاده شده است و همبستگی برابر ۰/۹۲ بدست آمد که در سطح۰/۰۱ معنی‌دار می‌باشد. برای تعیین پایایی از آلفای کرنباخ استفاده شده که ۰/۹۹گزارش شده است.

روش اجرای تحقیق

باتوجه به طرح تحقیق بعد از مراجعه به سازمان بهزیستی شهر کرمانشاه و طی کردن مراحل اداری و کسب اجازه از مسئولین مربوطه از زوجین مراجعه کننده به مراکز مشاوره و روان درمانی درخواست شد درصورت تمایل به شرکت در این کارگاه اموزشی ثبت نامه مقدماتی کنند سپس از میان زوجینی که ثبت نامه کرده بودند۴۰ زوج که در پرسشنامه سازگاری اسپانیر و صمیمیت زوجین واکر و تامپسون (۱۹۸۳) نمره خارج از برش کسب کرده بودند به طور تصادفی انتخاب شدند و در ۲ گروه آزمایش (۱۰ ازدواج) و گروه کنترل (۱۰ زوج) قرار گرفتند. ملاک ورود عبارت بود از: ۱-طول مدت ازدواج برای زوجین بین ۵ تا ۱۰ سال ۲-سطح تحصیلات آنها دیپلم به بالا ۳- دامنه‌ی سنی آنها بین ۲۵ تا ۴۰ سال بود. مداخله‌ی آموزشی طی ۷ جلسه ۱ ساعته و به صورت ۲ جلسه در هفته بود با درنظر گرفتن ۶ مرحله برای آموزش مهارت حل مسئله در هفته بود با در نظر گرفتن ۶ مرحله برای آموزش مهارت حل مسئله بر اساس مراحل که توسط دزوریلا و گلد فرید (۱۹۷۱) صورت گرفت در ادامه به خلاصه محتوا و هدف هرجلسه آموزشی اشاره می‌شود:

جلسه	آموزش
جلسه اول	۱-آشنایی با شرکت کنندگان و برقراری رابطه ۲-تبیین اساس و ضرورت مهارت حل مساله در زندگی زناشویی. ۳- معرفی پنج مرحله‌ای حل مسئله و طول مدت هر مرحله و تواتر جلسات.
جلسه دوم	آموزش مرحله اول (جهت کلیه‌ی نسبت به مشکل) با هدف اتحاد یک نگرش صحیح ۲- نگاه مثبت و خوش بینانه نسبت به مشکل و توانایی زوج برای مقابله با مشکل ۳- دادن تکلیف برای زوجین
جلسه سوم	۱-آموزش مرحله دوم (تعریف و فرمول‌بندی مشکل) با هدف شناسایی مشکل ۲- شناسایی موانع حل مسئله. ۳- مشخص کردن اهداف واقع بینانه مورد توافق زوجین
جلسه چهارم	آموزش مرحله سوم (ایجاد راه‌حل‌های جدید) با هدف ایجاد راه‌حل‌ها خلاقانه برای مشکل با بارش ذهن
جلسه پنجم	آموزش مرحله چهارم (تصمیم گیری) با هدف ارزیابی راه‌حل انتخابی بهترین راه حل
جلسه ششم	آموزش مرحله پنجم (برنامه ریزی) با هدف اجرای راه حل انتخابی در زندگی واقعی و ارزیابی

پروتکل آموزشی تفکر انتقادی:

محتوای آموزشی تفکر انتقادی بر اساس دیدگاه‌های هایپل (۱۹۸۴؛ به نقل ازآنجلی،۱۹۹۷)، فیشر(۲۰۰۵) و مایرز (۱۹۸۶) تهیه شده در ۵ جلسه آموزشی ۲ ساعته به شرح ذیل اجرا گردید (کمالی‌زارچ، زارع لنگرودی، ۱۳۹۸).

جلسه اول	معارفه، تعاریف متعدد از تفکر انتقادی و ارائه چهارچوب تجویزی درمورد آموزش تفکر انتقادی به همسران، ضرورت و یادگیری تفکر انتقادی.
جلسه دوم	مهارت تعبیر و تفسیر؛ تا به درک و فهم اولیه نسبت به مسئله پیش روی خویش اشراف پیدا کنند به سه صورت، طبقه‌بندی، فهم محتوایی، روشن‌سازی معنا.
جلسه سوم	مهارت تحلیل و ارزشیابی؛ در مهارت تحلیل همسران باید به آزمون ایده‌ها بپردازد؛ درارزشیابی ملاک‌هایی مشخص شود که به واسطه آنها عملکردشان را ارزیابی نماید.
جلسه چهارم	مهارت استنتاج وتوضیح وتبیین؛ مهارت استنتاج به معنی مشخص کردن عناصربرای طرح وتدوین نتایج منطقی ومستدل می‌باشد و مهارت توضیح و تبیین تفکرانتقادی کارآمد از طریق فرآیند استدلالی مشخص می‌شود. اگر همسران به نظریه‌های جدیدی رسیدند آن نظریه را در قالب استدلال‌هایی بیان می‌کنند.
جلسه پنجم	خودنظم جویی؛ این مهارت درباره توجه و تمرکز بر روند تفکر خویشتن که به همسران کمک می‌کند تا به تفکرخودهماهنگی و تعادل بخشند. در این مرحله آنها بی‌نیاز از کوشش‌های آگاهانه واکنش‌های عقلانی-عاطفی رابرای تغییر و تصحیح تفکر خود تجربه کنند.

دو ماه بعد از اتمام آموزش حل مساله از کلیه‌ی زوج های گروه آزمایش و کنترل پس آزمون با استفاده ازمقیاس صمیمیت واکر و تامپسون (۱۹۸۳) و پرسشنامه سازگاری اسپانیر انجام گرفت و درنهایت بعد از دو ماه برای بررسی ماندگاری برنامه اموزش حل مساله مرحله پیگیری با استفاده از پرشسنامه‌های مذکور انجام شد. برای پاسخگویی به فرضیه‌های پژوهش حاضر، داده‌های سه مرحله قبل از آزمایش بعد از آزمایش وبه مدت دو ماه و سپس مرحله پیگیری با درنظرگرفتن مدت مقرر دو ماهه جمع‌آوری شد و با استفاده از نرم‌افزار SPSS از دو جنبه توصیفی (میانگین-انحراف معیار) و جنبه استنباطی تحلیل واریانس (ANCOVA) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

در جدول ۴-۱، شاخص‌های توصیفی (میانگین، انحراف استاندارد) درمقیاس سازگاری و زیرمقیاس‌های آن در مراحل پیش آزمون، پس آزمون و پیگیری به تفکیک، طبق گزارش زوجین ارائه می‌شود.

		گروه آزمایش			گروه گواه		
مقیاس‌ها	مرحله ارزیابی	N	M	SD	N	M	SD
سازگاری زناشویی	پیش آزمون	۲۰	۴۶/۳۰۰	۲/۷۶۳	۲۰	۳۹/۴۵۱	۳/۶۸۱
	پس آزمون	۲۰	۱۲۶/۱۵۰	۱/۴۶۷	۲۰	۳۸/۲۰۰	۲/۸۲۶
	پیگیری	۲۰	۱۲۵/۲۰۰	۱/۰۵۹	۲۰	۳۸/۱۰۰	۲/۶۲۴
رضایت دونفری	پیش آزمون	۲۰	۲۱/۰۰۰	۲/۱۰۵	۲۰	۲۲/۲۵۰	۲/۳۷۰
	پس آزمون	۲۰	۳۱/۶۵۰	۱/۰۱۵	۲۰	۲۲/۶۰۰	۲/۲۲۰
	پیگیری	۲۰	۳۵/۱۱۲	۱/۰۲۰	۲۰	۲۱/۸۰ ۹	۱/۸۹۸
همبستگی دو نفری	پیش آزمون	۲۰	۷/۶۰۰	۱/۳۷۰	۲۰	۹/۷۸۰	۷/۰۰۱
	پس آزمون	۲۰	۲۱/۹۰۰	۱/۶۵۱	۲۰	۸/۸۴۰	۶/۰۷۰
	پیگیری	۲۰	۲۱/۶۰۰	۱/۴۴۰	۲۰	۸/۲۰۰	۵/۹۸۶
توافق دو نفری	پیش آزمون	۲۰	۱۲/۰۰۰	۱/۶۳۵	۲۰	۱۱/۲۰۰	۷/۲۰۰
	پس آزمون	۲۰	۴۹/۶۰۰	۱/۰۲۰	۲۰	۱۰/۵۴۰	۲/۸۲۰
	پیگیری	۲۰	۴۹/۹۸۰	۱/۱۲۰	۲۰	۱۰/۰۰۰	۲/۰۱۰

جدول ۴- ۱ نمرات میانگین و انحراف استاندارد مقیاس سازگاری زناشویی و زیر مقیاس‌های آن راطبق گزارش زوجین نشان می‌دهد همان‌طور که مشخص است داده‌ها درمقیاس سازگاری وزیر مقیاس‌های آن درگروه آزمایش نسبت به گروه کنترل در مراحل پس آزمون و پیگیری افزایش چشم گیری داشته است.

جدول۴-۲ شاخص‌های توصیفی میانگین وانحراف استاندارد متغیر صمیمیت زناشویی وزیر مقیاس‌های آن

		گروه آزمایش			گروه گواه		
مقیاس‌ها	مرحله ارزیابی	N	M	SD	N	M	SD
هیجانی	پیش آزمون	۲۰	۱۷/۵۶۰	۴/۵۵۰	۲۰	۱۶/۲۵۰	۳/۲۳۵
	پس آزمون	۲۰	۳۶/۸۸۰	۱/۳۶۰	۲۰	۱۵/۳۵۰	۲/۹۸۶
	پیگیری	۲۰	۳۴/۶۳۲	۱/۲۱۰	۲۰	۱۴/۶۹۰	۳/۳۶۵
عقلانی	پیش آزمون	۲۰	۱۲/۹۱۰	۶/۴۴۰	۲۰	۱۳/۱۳۰	۳/۶۶۰
	پس آزمون	۲۰	۳۴/۲۲۲۰	۲/۳۱۰	۲۰	۱۲/۹۵۲	۲/۹۸۰
	پیگیری	۲۰	۳۶/۸۶۰	۲/۱۲۵	۲۰	۱۲/۲۶۰	۲ /۲۵۰
ارتباطی	پیش آزمون	۲۰	۱۰/۱۰۲	۷/۱۴۰	۲۰	۹/۸۸۰	۳/۲۵۰
	پس آزمون	۲۰	۳۲/۹۱۰	۱/۶۵۰	۲۰	۱۰/۲۵۶	۲/۴۵۰
	پیگیری	۲۰	۳۰/۸۹۰	۱/۲۳۵	۲۰	۹/۶۳۵	۳/۱۱۰
معنوی	پیش آزمون	۲۰	۷/۶۰۰	۱/۳۷۰	۲۰	۹/۷۸۰	۷/۰۰۱
	پس آزمون	۲۰	۲۱/۹۰۰	۱/۶۵۱	۲۰	۸/۸۴۰	۶/۰۷۰
	پیگیری	۲۰	۲۱/۶۰۰	۱/۴۴۰	۲۰	۸/۲۰۰	۵/۹۸۶

جدول شماره ۴-۲، میانگین وانحراف استاندارد مقیاس صمیمیت زناشویی و زیر مقیاس‌های آن راطبق گزارش زوجین نشان می‌دهد داده‌ها در مقیاس رضایتمندی زناشویی در گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل در مراحل پس آزمون و پیگیری افزایش چشم‌گیری داشته است.

یافته‌های استنباطی

فرضیه اول: آموزش مهارت حل مسئله وتفکر انتقادی باعث افزایش سازگاری زوجین می‌شود.

قبل از این کار باید آزمون لوین را به منظوربررسی یکسانی واریانس گروه‌ها انجام دهیم:

F	Df1	Df2	سطح معناداری
۰/۸۴۷	۱	۵۸	۰/۲۱۱

همانطور که در جدول آزمون لوین مشاهده می‌شودF بدست آمده (F=0/847)، معنادار نمی‌باشد (p=0/211) در نتیجه همسانی واریانس‌ها تایید شده لذا می‌توانیم از روش کوواریانس استفاده کنیم

جدول۴-۳ اطلاعات مربوط به آزمون کوواریانس برای بررسی تفاوت بین میانگین‌ها

منبع	SS	df	MS	F	سطح معناداری
پیش آزمون	۷۹۲۶۱/۴	۱	۷۹۲۶۱/۴	۲۴۱/۹	۰/۰۰
گروه	۳۱۸۰/۵	۱	۳۱۸۰/۵	۹۸/۶۵	۰/۰۰
خطا		۵۵	۳۱/۹		
کل		۶۰			

همانطور که درجدول بررسی تفاوت بین میانگین گروه‌ها ملاحظه می‌شود F به دست آمده در گروه‌ها (F=98/65) می‌باشد که معنادار بوده و نشانگر تفاوت بین میانگین‌ها می‌باشد (p=0/00) بنابراین فرض صفر رد شده و فرض خلاف تایید می‌شود. و نتیجه گرفته می‌شود که آموزش مهارت حل مسئله و تفکر انتقادیی بر سازگاری زوجین موثر است و توانسته است رضایتمندی زناشویی زوجین را افزایش دهد.

جدول۴-۴ میانگین‌های تعدیل شده دو گروه و خطای استاندارد

گروه	میانگین	خطای استاندارد
کنترل	۱۳۲/۹	۱/۰۴۷
آزمایش	۱۴۵/۷	۱/۰۴۷

فرضیه دوم: آموزش مهارت حل مسئله و تفکر انتقادی بر افزایش صمیمیت زوجین موثر است.

برای آزمون این فرضیه از تحلیل کوواریانس استفاده می‌کنیم.

قبل از این کار باید آزمون لوین را به منظوربررسی یکسانی واریانس گروه‌ها انجام دهیم:

F	Df1	Df2	سطح معناداری
۱/۵۲	۱	۵۸	۰/۱۵۹

همانطور که در جدول آزمون لوین مشاهده می‌شودF بدست آمده (F=1/52) ، معنادار نمی‌باشد (p=0/159) در نتیجه همسانی واریانس‌ها تایید شده لذا می‌توانیم از روش کوواریانس استفاده کنیم.

جدول۴-۵ اطلاعات مربوط به آزمون کوواریانس برای بررسی تفاوت بین میانگین‌ها

منبع	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
پیش آزمون	۲۸۳۹/۰۴	۱	۲۷۳۹/۰۴	۱۳۶/۹	۰/۰۱
گروه	۲۵۴/۵	۱	۲۳۳/۵	۱۲۱/۶	۰/۰۱
خطا		۵۵	۲/۰۷		
کل		۶۰			

همانطور که درجدول بررسی تفاوت بین میانگین گروه‌ها ملاحظه می‌شودF به دست آمده در گروه‌ها (F=121/6) می‌باشد که معنادار بوده و نشانگر تفاوت بین میانگین‌ها می‌باشد(p=0/00) بنابراین فرض صفر رد شده و فرض خلاف تایید می‌شود. و نتیجه گرفته می‌شود که آموزش مهارت حل مسئله و تفکر انتقادیی بر صمیمیت زوجین موثر است وتوانسته است صمیمیت بین زوجین را افزایش دهد.

جدول۴-۶ میانگین‌های تعدیل شده دو گروه و خطای استاندارد

گروه	میانگین	خطای استاندارد
کنترل	۴۳/۱۹	۰/۲۴۷
آزمایش	۴۷/۳۷	۰/۲۴۷

آموزش مهارت حل مسئله وتفکر انتقادی بر افزایش صمیمیت هیجانی زوجین موثر است.

برای آزمون این فرضیه از تحلیل کوواریانس استفاده می‌کنیم.

قبل از این کار باید آزمون لوین را به منظوربررسی یکسانی واریانس گروه‌ها انجام دهیم:

F	Df1	Df2	سطح معناداری
۰/۷۶۵	۱	۵۸	۰/۷۲۰

همانطور که در جدول آزمون لوین مشاهده F بدست آمده (F=0/765) معنادار نمی‌باشد (p=0/720) در نتیجه همسانی واریانس‌ها تایید شده لذا می‌توانیم از روش کوواریانس استفاده کنیم.

جدول۴-۷ اطلاعات مربوط به آزمون کوواریانس برای بررسی صمیمیت هیجانی

منبع	SS	df	MS	F	سطح معناداری
پیش آزمون	۱۸۸۲/۲۹	۱	۱۸۸۲/۲۹	۲۵۶/۴۵	۰/۰۱
گروه	۴۹۰/۵	۱	۴۹۰/۵	۶۵/۶۴	۰/۰۱
خطا	۴۲۳/۵	۵۵	۷/۴۷		
کل	۴۴۵۲۹	۶۰			

همانطور که درجدول بررسی تفاوت بین میانگین گروه‌ها ملاحظه می‌شودF به دست آمده در گروه‌ها(F=65/64) می‌باشد که معنادار بوده و نشانگر تفاوت بین میانگین‌ها می‌باشد (p=0/00) بنابراین فرض صفر رد شده و فرض خلاف تایید می‌شود نتیجه گرفته می‌شود که آموزش مهارت حل مسئله وتفکر انتقادیی برصمیمیت هیجانی زوجین موثراست وتوانسته صمیمیت هیجانی بین زوجین را افزایش دهد.

جدول۴-۸ میانگین‌های تعدیل شده دو گروه و خطای استاندارد

گروه	میانگین	خطای استاندارد
کنترل	۲۳/۳۹	**۰/۵۰۳**
آزمایش	۲۸/۳۷	**۰/۵۰۳**

آموزش مهارت حل مسئله وتفکر انتقادی بر افزایش صمیمیت عقلانی زوجین موثر است. برای آزمون این فرضیه از تحلیل کوواریانس استفاده می‌کنیم.

قبل از این کار باید آزمون لوین را به منظوربررسی یکسانی واریانس گروه‌ها انجام دهیم:

F	Df1	Df2	سطح معناداری
۱/۰۵	۱	۵۸	۰/۱۳۹

همانطور که در جدول آزمون لوین مشاهده می‌شودF بدست آمده (F=1/05) ، معنادار نمی‌باشد(p=0/139) در نتیجه همسانی واریانس‌ها تایید شده لذا می‌توانیم از روش کوواریانس استفاده کنیم.

جدول۴-۹ اطلاعات مربوط به آزمون کوواریانس برای بررسی صمیمیت عقلانی

منبع	SS	df	MS	F	سطح معناداری
پیش آزمون	۵۱۵/۷	۱	۵۱۵/۷	۱۸۰/۹	۰/۰۱
گروه	۳۲۲/۵	۱	۳۲۲/۵	۱۱۲/۱۶	۰/۰۱
خطا	۱۶۵/۰۲	۵۵	۲/۸۷		
کل		۶۰			

همانطور که درجدول بررسی تفاوت بین میانگین گروه‌ها ملاحظه می شودF به دست آمده در گروه‌ها (F=112/16) می‌باشد که معنادار بوده و نشانگر تفاوت بین میانگین‌ها می‌باشد (p=0/00) بنابراین فرض صفر رد شده و فرض خلاف تایید می‌شود. و نتیجه گرفته می‌شود که آموزش مهارت حل مسئله و تفکر انتقادیی برصمیمیت عقلانی زوجین موثر است وتوانسته صمیمیت عقلانی بین زوجین را افزایش دهد.

جدول۴-۱۰ میانگین‌های تعدیل شده دو گروه و خطای استاندارد

گروه	میانگین	خطای استاندارد
کنترل	۲۰/۰۹	۰/۳۲
آزمایش	۲۷/۷	۰/۳۲

آموزش مهارت حل مسئله وتفکر انتقادی بر افزایش صمیمیت ارتباطی زوجین موثر است. برای آزمون این فرضیه از تحلیل کوواریانس استفاده می‌کنیم. قبل از این کار باید آزمون لوین را به منظور بررسی یکسانی واریانس گروه‌ها انجام دهیم:

F	Df1	Df2	سطح معناداری
۰/۳۶۰	۱	۵۸	۰/۲۲۹

همانطور که در جدول آزمون لوین مشاهده می‌شودF بدست آمده (F=0/360) ، معنادار نمی‌باشد(p=0/229) در نتیجه همسانی واریانس‌ها تایید شده لذا می‌توانیم از روش کوواریانس استفاده کنیم.

جدول۴-۱۱ اطلاعات مربوط به آزمون کوواریانس برای بررسی صمیمیت ارتباطی

منبع	SS	df	MS	F	سطح معناداری
پیش آزمون	۱۴۳۲/۳	۱	۱۴۳۲/۳	۳۰۲/۲۳	۰/۰۱
گروه	۷۲۰/۱۹	۱	۷۲۰/۱۹	۱۵۱/۶	۰/۰۲
خطا	۲۶۹/۰۸	۵۵	۴/۷۷		
کل	۴۷۱۳۹	۶۰			

همانطور که درجدول بررسی تفاوت بین میانگین گروه‌ها ملاحظه می‌شودF به دست آمده در گروه‌ها(F=151/6) می‌باشد که معنادار بوده و نشانگر تفاوت بین میانگین‌ها می‌باشد (p=0/01) بنابراین فرض صفر رد شده و فرض خلاف تایید می‌شود. و نتیجه گرفته می‌شود که آموزش مهارت حل مسئله و تفکر انتقادیی برصمیمیت ارتباطی زوجین موثر است وتوانسته است صمیمیت ارتباطی زوجین را افزایش دهد. جدول زیر میانگین‌های تعدیل شده دو گروه را به همراه خطای استاندارد نشان می‌دهد.

جدول۴-۱۲ میانگینهای تعدیل شده دو گروه و خطای استاندارد

گروه	میانگین	خطای استاندارد
کنترل	۲۳/۹	۰/۴۰۱
آزمایش	۳۰/۷	۰/۴۰۱

آموزش مهارت حل مسئله وتفکر انتقادی بر افزایش صمیمیت معنوی زوجین موثر است. برای آزمون این فرضیه از تحلیل کوواریانس استفاده می‌کنیم. قبل از این کار باید آزمون لوین را به منظور بررسی یکسانی واریانس گروه‌ها انجام دهیم:

F	Df1	Df2	سطح معناداری
۰/۰۸	۱	۵۸	۰/۹۹

همانطور که در جدول آزمون لوین مشاهده می‌شودF بدست آمده (F=0/08)، معنادار نمی‌باشد (p=0/99) در نتیجه همسانی واریانس‌ها تایید شده لذا می‌توانیم از روش کوواریانس استفاده کنیم.

جدول۴-۱۳ اطلاعات مربوط به آزمون کوواریانس برای بررسی صمیمیت معنوی

منبع	SS	df	MS	F	سطح معناداری
پیش آزمون	۱۶۲۸/۱۴	۱	۱۶۲۸/۱۴	۲۰۳/۸	۰/۰۱
گروه	۸/۵۳	۱	۸/۵۳	۱۰/۴۶	۰/۰۲
خطا		۵۵	۰/۷۹۷		
کل		۶۰			

همانطور که درجدول بررسی تفاوت بین میانگین گروه‌ها ملاحظه می‌شودF به دست آمده در گروه‌ها (F=8/53) می‌باشد که معنادار بوده و نشانگر تفاوت بین میانگین‌ها می‌باشد (p=0/01) بنابراین فرض صفر رد شده و فرض خلاف تایید می‌شود. و نتیجه گرفته می‌شود که آموزش مهارت حل مسئله وتفکر انتقادیی بر صمیمیت معنوی زوجین موثر است وتوانسته است صمیمیت معنوی زوجین را افزایش دهد.

جدول۴-۱۴ میانگین‌های تعدیل شده دو گروه و خطای استاندارد

گروه	میانگین	خطای استاندارد
کنترل	۴۳/۱۹	۰/۲۴۷
آزمایش	۴۷/۳۷	۰/۲۴۷

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی تاثیر آموزش مهارت حل مسئله وتفکر انتقادی بر افزایش سازگاری وصمیمیت زوجین در کلنیک‌های مرکز درمانی و مشاوره در شهر کرمانشاه در سال۱۴۰۴انجام شد با توجه به اجرای آزمون تحلیل کوواریانس برای بررسی تفاوت بین میانگین‌های گروه‌ها، F به دست آمده در گروه‌ها (P<0/01) و (F=99/56) می‌باشد که معنادار بوده و نشانگر تفاوت بین میانگین‌ها می‌باشد. بنابراین فرض صفر رد شده و فرض خلاف تایید می‌شود و نتیجه گرفته می‌شود که آموزش مهارت حل مسئله و تفکر انتقادی برافزایش سازگاری و صمیمیت زناشویی زوجین موثر است. بدین معنی که آموزش مهارت حل مسئله تفکر انتقادی توانسته است سازگاری و صمیمیت زناشویی را افزایش دهد. نتیجه‌ی حاصل از آزمون این فرضیه با نتایج پژوهش‌های انجام شده به وسیله احمدی، فتحی‌آشتیانی، اعتمادی (۱۳۸۵)، عباسی، جلیل‌پور، کامکار، باقری (۱۳۹۰)، فقیرپور (۱۳۸۱)، اللهیاری، فلاح (۱۳۸۹)، مردانی و روزی طلب (۱۳۸۸)، حلاجی و جاللوند (۱۳۸۴)، هاوکنیز و همکاران (۲۰۰۸)، ویلیامز (۲۰۱۰) هم خوانی دارد.

اثر بخشی آموزش مهارت حل مسئله و تفکر انتقادی بر افزایش صمیمیت زوجین: با توجه به آزمون کوواریانس، F بدست آمده درگروه (P<0/01) و (F=123/9) می‌باشد و نتیجه گرفته می‌شود که آموزش مهارت حل مسئله و تفکر انتقادی بر افزایش صمیمیت زوجین مؤثر است. بدین معنی که آموزش مهارت حل مسئله و تفکر انتقادی توانسته است صمیمیت زوجین را افزایش دهد. نتیجه حاصل ازآزمون این فرضیه با نتایج پژوهش‌های انجام شده توسط اولیاء، فاتحی‌زاده، بهرامی (۱۳۸۵)، اولیاء (۱۳۸۶)، عیسی‌نژاد، اعتمادی، احمدی (۱۳۸۸)، نجات (۱۳۸۵)، نظری (۱۳۸۱)، جکسون (۱۹۹۸)، سادیکج و همکاران (۲۰۰۹) هماهنگ می‌باشد.

اثر بخشی آموزش مهارت حل مسئله و تفکر انتقادی بر افزایش صمیمیت هیجانی زوجین: با توجه به F به دست آمده در گروه‌ها (P<0/01) و (F=66/43) معنادار بوده و نشانگر تفاوت بین میانگین‌ها می‌باشند. بنابراین فرض صفر رد وفرض خلاف

تایید می‌شود و نتیجه گرفته می‌شود که آموزش مهارت حل مسئله و تفکر انتقادی بر افزایش صمیمیت هیجانی زوجین مؤثر است. بدین معنی که آموزش مهارت حل مسئله و تفکرانتقادی توانسته است صمیمیت هیجانی زوجین را افزایش دهد. نتیجه حاصل از آزمون این فرضیه با نتایج پژوهش‌های انجام شده توسط نظری (۱۳۸۳) که نشان داد روش غنی سازی ارتباط، رضایت زناشویی را افزایش داده و روی ارتباطی عاطفی، زمان با هم بودن، مسائل جنسی که با صمیمیت نزدیک است، بهبودی معناداری ایجاد می‌کند، هماهنگ است. همچنین با نتایج پژوهش اعتمادی (۱۳۸۴) و فیسچر و نیهاس (۲۰۰۹) همخوانی دارد.

اثربخشی آموزش مهارت حل مسئه و تفکر انتقادی بر افزایش صمیمیت عقلانی زوجین: باعنایت به F بدست آمده در گروه‌ها که ($P<0/01$) و ($F=113/15$) معنادار بوده و نتیجه گرفته می‌شود که آموزش مهارت حل مسئله و تفکر انتقادی برافزایش صمیمیت عقلانی زوجین مؤثر است. بدین معنی که آموزش تفکر انتقادی و تفکر خالق توانسته است صمیمیت عقلانی زوجین را افزایش دهد. نتیجه حاصل از آزمون این فرضیه با نتایج پژوهش‌های انجام شده بوسیله نجات (۱۳۸۵) هماهنگ است. ولی با نتایج پژوهش اعتمادی، احمدی (۱۳۸۴) همخوانی ندارد.

تاثیر آموزش مهارت حل مسئله و تفکر انتقادی بر افزایش صمیمیت ارتباطی زوجین: با عنایت به اجرای آزمون کوواریانس برای بررسی تفاوت بین میانگین گروه‌ها، F به دست آمده درگروه‌ها ($P<0/01$) و ($F=152/4$) می‌باشد که معنادار بوده و نتیجه گرفته می شود که آموزش مهارت حل مسئله و تفکر انتقادی بر افزایش صمیمیت ارتباطی زوجین مؤثر است . بدین معنی که آموزش مهارت حل مسئله و تفکر انتقادی توانسته است صمیمیت ارتباطی زوجین را افزایش دهد. نتیجه حاصل از آزمون این فرضیه با نتایج پژوهش اعتمادی، احمدی، ولی‌زاده (۱۳۸۴) همخوانی ندارد ولی با نتایج پژوهش نجات (۱۳۸۵)، هانا (۲۰۰۱)، سادیکج و همکاران (۲۰۰۹) همخوانی دارد.

اثربخشی آموزش مهارت حل مسئله و تفکر انتقادی بر افزایش صمیمیت معنوی زوجین: با توجه به اجرای آزمون کوواریانس، F به دست آمده ($P<0/02$) و ($F=10/43$) باشد که معنادار بوده و نتیجه گرفته می‌شود که آموزش مهارت حل مسئله و تفکر انتقادی توانسته است صمیمیت معنوی زوجین را افزایش دهد نتایج حاصل از آزمون این فرضیه با نتایج پژوهش اعتمادی، نوابی‌نژاد، احمدی (۱۳۸۴)، همخوانی ندارد. ولی با نتایج پژوهش محمودی (۱۳۹۰) و نجات (۱۳۸۵) همخوانی دارد.

سپاسگزاری

نویسندگان از کلیه زوجین شرکت کننده که ما را در انجام پژوهش یاری رساندند تشکر می‌نمایند.

پیشنهادات

با توجه به اهمیت نقش مهارت حل مسئله تفکر و انتقادی بر سازگاری زناشویی و افزایش صمیمیت زوجین لزوم تحقیقات مرتبط ضروری به نظر می‌رسد.

- پیشنهاد می‌گردد، جهت افزایش رضایت زناشویی زوجین و صمیمیت که تمثیر مستقیمی بر استحکام خانواده‌ها دارد.
- برنامه‌های آموزشی مستمری برای زوجین قبل و بعد از ازدواج در زمینه مهارت‌های تفکر خلاق و انتقادی به وسیله نهادهای مسئول این امر در نظر گرفته شود.
- پیشنهاد می‌گردد موضوع مورد پژوهش در سایر شهرها نیز انجام پذیرد.
- پیشنهاد می‌گردد، در طبقات مختلف اجتماعی و با گروه‌های شغلی مختلف پژوهش حاضر اجرا گردد.

منابع

[۱] اولیاء، ناصر. (۱۳۸۶). آموزش غنی سازی زندگی زناشویی .تهران: نشر دانژه.

[۲] اولیاء، نرگس؛ فاتحی‌زاده، مریم؛ بهرامی، فاطمه. (۱۳۸۵). تاثیر آموزش غنی‌سازی زندگی زناشویی برافزایش صمیمیت زوجین شهر اصفهان. فصلنامه خانواده پژوهشی.

[۳] احمدی، خدابخش؛ فتحی‌آشتیانی، اعتمادی؛ علی(۱۳۸۵). بررسی عوامل زمینه‌ای-فردی و ارتباطی-دو جانبه‌ای مؤثر بر سازگاری زناشویی.فصل‌نامه خانواده پژوهی،۱)۳.

[۴] الهیاری، فاطمه. فلاح،مریم (۱۳۸۹). بررسی اثربخشی آموزش حل مسئله در کاهش افسردگی دانش آموزان ۱۵تا۱۸ ساله شهر زاهدان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم تهران.

[۵] جلالی، داریوش و جلالوند، لادن (۱۳۸۴). بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های زندگی برسازگاری زناشویی زوج‌ها. دومین کنگره سراسری آسیب‌شناسی خانواده در ایران، دانشگاه شهید بهشتی.

[۶] حلاجی، رضاوجلالوند، احمدرضا (۱۳۸۴). تاثیر روش تدریس حل مسأله بر تفکر خلاق و انتقادی دانش آموزان پایه پنجم ابتدایی شهر رامجرد.نخستین همایش ملی علوم تربیتی و روانشناسی.

[۷] ستیر، ویرجینیا (۲۰۰۰). آدم سازی در روانشناسی خانواده ، ترجمه بهروز بیرشک. تهران :انتشارات رشد.

[۸] فقیرپور، منصور (۱۳۸۱). نقش مهارت‌های اجتماعی در سازگاری زناشویی و طراحی یک مدل آموزشی و ارزشیابی آن. پایان‌نامه منتشر شده کارشناسی‌ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.

[۹] کهرازئی، فاطمه (۱۳۸۹). بررسی اثربخشی آموزش حل مسئله در کاهش افسردگی دانش آموزان ۱۵تا۱۸ ساله شهر زاهدان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم تهران.

[۱۰] مردانی، سعید؛ روزی طلب، علیرضا (۱۳۸۸)، رابطه سواد فناوری اطلاعات با تفکر انتقادی دانشجویان. فصلنامه فناوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی. ۵ (۵)۰۸-۵.

[۱۱] موسی زاده، سیده آزاده؛ سهرابی، فرامرز واحدی، حسن (۱۳۹۰)، مقایسه اثر بخشی ابزار وجود و مهارت حل مساله بر میزان رضایت زناشویی زنان دانشجو دانشگاه علامه طباطبایی، مطالعات اجتماعی روانشناسی زنان، ۱(۲) ص ۸۵-۱۰۸.

[۱۲] نوابی‌نژاد، شکوه؛ احمدی، خدابخش و اعتمادی، عذرا (۱۳۸۴). مقایسه اثر بخشی دو روش مداخله‌ای تغییر شیوه زندگی و حل مشکلات خانوادگی در کاهش ناسازگاری زناشویی، مجله تازه‌ها پژوهش‌های مشاوره، ج ۵، شماره ۱۷.

[۱۳] نجات، حمید (۱۳۸۵)، بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های زندگی بر میزان صمیمیت زوجین. دومین کنگره سراسری آسیب‌شناسی خانواده در ایران، دانشگاه شهید بهشتی.

[۱۴] نظری، علی‌محمد (۱۳۸۳) بررسی و مقایسه تأثیر برنامه غنی‌سازی ارتباط و مشاوره راه‌حل محور بر رضایت زناشویی زوجین شاغل. پایان‌نامه دکترای مشاوره، دانشگاه تربیت معلم تهران.

[15] Bernatine, S.R., Wiillims, S., Cutting, N., Apperly, I.A & Chopell, J. (2016). individul difference in children sinnovative problem –solvhng are notpredicted by eeivergent thiking or execuire functionsctеddhilos phical transition sphil trans.R.Soc.B371:2015019.pp1-11.

[16] Conri,T.Alessi,G.,Shorey,R.C.(2019).TheeffectivenessofCommunictionSkills training with married coules:The FamJ:consult ther for co,15(2),124-132.

[17] D'zurilla, T. J.& Gond Frid. M. R. (2002). Problem- Solving and Behavior modisdication. Journal of Abnoramal Psychology 78:107

[18] Glasser,S.(2010).Postpartumdepression:achronicleofhealthpolicydevent. Israel Journal of Psychiatry and Related Sciences, 47(4),254-259.

[19] Hallford , K. (2005). Couple Therapy and Relationship Education: GuestEditors.Journal Bihavior Therapy,43(1), 1-230.

[20] Jickman- Cram, S. DO bson, K.S& Martin, R. (2006). Marital problem Solving behavioral in de Perssion and marital distress. Journal of Abnormal Psyebology. 113, 380-384.

[21] Kiece, G.,Martino ,S.,Sarvin,M.S.(2013). Effects of mind fal Awarenss practices on excutive function in Elemen tary school children. Journal of applied school psy chology.
[22] Kirkely, J(2003).Principles for theching problem –solving Indiana. univercity. Web:http://www.plato.com/downioads/papars/paper-40.
[23] Kenny DA, Acitelli LK. (2019). Similarity in couples. Journal of Family Psychology 1994; 8(4): 417-31.
[24] Pradub, R, (2006). Critical thinkingframeworkfor anydiscipline. International Journal of Teaching and Learning in Higher Education, 17(2),160-166.
[25] Rchutte.N.S.,Malouff.J.M.,Simounek.M.,Mckenle.J.,&Hollander.S(2002).Characterisiticemotionalin telligenceandemotionalwell-beingCognition and Emotion. 16.769-785.
[26] Shinha S. P. Makergee, N.(2001).maritaladjustmentandpersonalspece orientation. Journal of Social Psyehology. 13(5), 633-639.
[27] Spanier,G.B.(1976).measuring dyadie adjustment new scales for assessing the quality of marriage smilar dydas.Journal of marriage and the family.38.15-28.
[28] Twerski R. A. & sehwartz, U. (2005). Tositive Paventing. Ny: Pearson Com Pang Inc.
[29] Yalcin,B.M.,& Karahan,T.F.(2007).Effcet of a couple communication -44. program on marital adjust ment. Journal of the americanBoard of family.Medicime.20(1)36